



У столиці України презентували видання «Народна війна». Як зазначає автор-упорядник книги Роман Круцик, у ній вперше вивели статистику кількості збройних повстань на українських теренах у 1917–1932 роках. Це, на думку автора, зовсім в іншому світлі показує і концепцію «братньої любові народів» СРСР, і передумови Голодомору 30-х років. Видання фактично є путівником по музейній експозиції, присвяченій антибільшовицькій боротьбі у згаданий період, однак воно також містить і не включені до виставки документи.

І виставка «Народна війна», і однойменна книга стали результатом роботи науковців в архівах служби безпеки 18 областей України. Дослідження охоплює період від 1917 до 1932 року.

Воно ілюструє масовий організований повстанський рух у всіх українських губерніях і таким чином руйнує «міф про братню любов радянських народів», зауважує автор-упорядник книги Роман Круцик.

«Навіть за такими неточними, зменшеними підрахунками ми побачили, що в Україні було близько трьохсот збройних повстань періоду 1917–32 років. Навіть на Одещині є одне постання 34-го року, – зауважує автор. – І це не прості повстання, що от повстало село – ні, цілі райони повставали, виганяли, вбивали більшовиків, встановлювали свою владу».

### **Нова концепція політичної історії проти радянського «спадку»**

Книга ініціює суспільну дискусію щодо важкого радянського «спадку», яка ще років 20 тому була неможливою, зазначали учасники презентації.

За словами правозахисника і колишнього політв'язня Євгена Сверстюка, нині цінність видання полягає в усвідомленні того, що боротись за свої права можна за будь-яких умов. «Це був наступ на український народ, в той час – на українське селянство, що закінчився тотальним голодовим терором, випробуванням ще у громадянську війну. Але був постійний опір. Великий опір на всіх рівнях», – зауважив Сверстюк.

Видання «Народна війна» є фактично новою концепцією політичної історії України, каже Сергій Кокін, начальник архіву СБУ. За його словами, матеріали виставки є концептуально сильнішими за зроблені донині академічні дослідження. Хоча й не можна говорити про ідеалізацію будь-якої сторони конфлікту, вважає Кокін.

«Наприклад, у 30-му році було Павлоградське повстання. Брала участь у ньому активно мешканці села Вербки майбутньої Дніпропетровської області. Це ж село потрапляє

одним із перших на «чорну дошку», – наводить приклад начальник архіву СБУ. – І от виставка це показує. Так, вони були далеко не ангели, у них були свої помилки і ще там деякі речі. Але, все ж таки ми повинні бачити, в яких вони історичних умовах діяли і з ким вони мали справу, щоб потім моралізувати навколо цих постатей і тих подій».

Основну експозицію виставки «Народна війна» відкрили в «Українському домі» у жовтні минулого року. Сьогодні її доповнена версія постійно діє у Київському «Меморіалі». Там же планується і реалізувати книгу про антибільшовицькі повстання українців.

Анастасія Москвичова, <http://www.radiosvoboda.org/content/article/24107935.html>